

LA VENTAFOCS

Guia didàctica

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

FITXA TÈCNICA

Títol original: Tri orisky pro popelku
Nacionalitat: Txecoslovaca
Director: Václav Vorlíček
Producció: Československý Filmexport

Actors principals: Libuše Safránková, Pavel Trávníček, Carola Braunbock, Daniela Hlaváčová.
Durada: 85 minuts
Gènere: Romàntica i fantàsiosa
Versió catalana: Albert Jané

A QUI ES POT ADREÇAR

A partir del cicle mitjà de primària.

SINOPSI ARGUMENTAL

La germana de la Ventafocs assisteix al ball del castell del rei. La Ventafocs s'ha de quedar a treballar a casa... Però qui es podia imaginar que ella i el príncep ja s'havien trobat abans, caçant i cavalcant pels boscos coberts de neu?

TEMA PRINCIPAL

El tema principal que planteja la pel·lícula és la bondat. La generositat, el bon fer, el respecte a tots: les persones, els animals i la natura... sempre té la seva recompensa, mentre que la «maldat» també la té, però negativa.

Les virtuts del film són les pròpies del conte, però amb unes diferències de forma amb les versions occidentals de Perrault i Grimm recollides actualment per Disney. La protagonista viu en una granja, un molí, no en un castell, i té una sola germanastra.

La versió cinematogràfica accentua el caràcter eixerit i espavilat de la protagonista, tot rebaixant una mica la crueltat de la madrastra i de la germanastra, que apareixen més grotesques que terribles.

OBJECTIUS FORMATIUS

El visionat d'aquesta pel·lícula ens pot ser útil per assolir alguns dels objectius següents:

- Treballar els valors de la generositat, la bondat, l'amistat.
- Reflexionar sobre actituds humanes com l'enveja, fer trampes per aconseguir el que es vol.

Altres objectius els podem relacionar més clarament amb el coneixement de les estructures literàries del conte.

- Aprendre a descobrir els diferents tipus de personatges que apareixen en un conte i la funció de cadascun d'ells (el protagonista, l'antagonista, els personatges secundaris).
- Aprendre a descobrir els diferents escenaris on succeeixen els fets de la pel·lícula.
- Aprendre a deslligar els fets principals dels secundaris.

CONTINGUTS QUE ES PODEN TREBALLAR

Aquesta pel·lícula és especialment indicada per introduir de manera molt entenedora conceptes com la bondat, la generositat, l'amistat, el respecte, etc.

També ens serveix per treballar:

- Diferents versions d'un mateix conte. Importància de la tradició narrativa popular.
- Estructura narrativa: plantejament, nus i desenllaç.
- Diferenciar la realitat de la fantasia.
- El bé i el mal en «lluïta» constant.

- Els temes musicals.
- El llenguatge filmic: tipus de plans.

Podem relacionar els continguts de la pel·lícula amb alguns dels continguts d'actituds, valors i normes que es destaquen en el currículum de cicle mitjà de primària i amb continguts de l'àrea de llengua.

ACTIVITATS I METODOLOGIA

1. Motivació inicial

Partim del títol de la pel·lícula. Gairebé tots els nens saben el conte de la Ventafocs, de la fada, de la carbassa, els ratolins convertits en cavalls blancs, les dotze campanades, la sabata perduda, etc.

Caldria recordar altres lectures de fantasia. Pensar entre tots en què s'assemblen totes aquestes narracions pel que fa al tipus de personatges que surten, als escenaris on transcorren els fets, etc.

2. Després de veure la pel·lícula

Després d'haver comprovat que del que sabíem al que hem vist només hi ha en comú la sabata, i que les desventures de la Ventafocs tenen sempre una immediata i feliç solució, podem parlar de les diferents versions existents d'aquest conte (sembla ser que se n'han comptabilitzat 345).

Es pot demanar als alumnes que elaborin una llista amb totes les paraules i les idees que els hagi suggerit la pel·lícula.

Proposem que l'anàlisi de la pel·lícula es faci oralment i es comentin les qüestions següents:

Què passa

Hem d'intentar que els alumnes siguin capaços de resumir en poques paraules l'argument de la pel·lícula, és una activitat difícil per als nois i noies, perquè encara no saben trobar els fets principals d'una narració i separar-los dels secundaris, per la qual cosa suggerim que l'enfocament d'aquesta activitat sigui precisament arribar a fer aquesta distinció:

- Quines coses de les que passen són molt importants i si no haguessin passat la història seria diferent.
- Quines coses de les que passen no són gaire importants i si no passessin la història no es modificaria.

Així, fent la llista de les coses molt importants podrem obtenir el resum de l'argument de la pel·lícula.

A qui passa

D'entrada tenim dos personatges totalment oposats: la Ventafocs i la germanastra. Representen els rols tradicionals del bo i el dolent, però que aquí es remarquen més com l'espavilat i l'eixerit (la Ventafocs) enfront del poca traça i una mica estúpid (la germanastra).

Es poden realitzar activitats orals que ens ajudin a definir cada un d'aquests personatges de manera que busquem els adjectius precisos que ens ajudin a fer el seu retrat. Igualment podem parlar dels valors que defensa cadascun dels personatges.

A continuació podem fer una llista dels personatges secundaris més importants i definir què fan:

- La madrastra.
- El criat, en Vicenç.
- El príncep.
- El preceptor.
- Els reis.

On passa: els escenaris

Caldrà que els alumnes descobreixin els diferents espais escènics on se situen els moments claus de l'acció i intentin definir les característiques d'aquests espais, oralment o mitjançant dibuixos:

- La granja, el molí.
- El bosc.
- El cobert on hi ha l'òliba i els tresors de la protagonista.
- El castell

Podem reconstruir aquests espais mitjançant murals i dibuixos.

Com passa

Per explicar la història, en aquest cas, és molt importants el paper que juga la música, els paisatges i els moviments de càmera, sobretot els plans mitjans, els picats i els contrapicats. Els dos primers ens poden ajudar a conèixer millor els país on s'ha fet el film.

Cal remarcar el tractament que fa entre realitat i fantasia. El primer bloc recollit en tot el que passa: una noia que viu amb la madrastra i que l'obliga a treballar de minyona. El segon, amb el paper de fada que personifica l'òliba i les tres avellanes màgiques.

Quan passa

Es pot situar l'època històrica pels vestits, pels mitjans de transport, pels personatges de la cort, per les activitats que realitzen, etc.

3. Relacions que es poden establir

Podem relacionar els temes que planteja la pel·lícula amb fets de la vida quotidiana.

Podem parlar dels herois i plantejar-nos:

- Com són els herois dels contes tradicionals?
- I els herois de la pel·lícula?
- Existeixen en la vida real herois com aquests?

Pel·lícules i lectures que haguem vist que plantegin aquests temes.

4. Activitats de creació i recreació a partir de la pel·lícula

La pel·lícula ens suggereix la lectura d'alguns clàssics de la literatura infantil on es donen les característiques aquí esmentades. Mantenint l'estructura del conte tradicional, podem imaginar, escriure o dibuixar el conte a l'inrevés.

ALTRES SUGGERIMENTS

En aquest bloc volem fer un apunt de possibles subtemes que es poden treballar a partir de la pel·lícula.

Es remarca molt l'amistat, són molt importants tots els amics de la noia, els criats, però sobretot els animals. Els més petits són els que l'ajudaran en les situacions més difícils.

Presenta a la protagonista amb molts dels atributs de la dona actual: dolça, però alhora capaç de fer tot el que fa l'home, muntar molt bé a cavall, disparar la ballesta (és el millor dels caçadors), i sobretot poder rebutjar el pretendent, tot un senyor príncep, que ja donava per fet el casament, però que no li havia demanat la seva opinió.

També ens presenta les relacions generacionals, el rei i el seu fill. El pare recrimina al príncep la seva actitud, la seva escala de valors i li costa reconèixer que és el seu viu retrat.

La relació dels alumnes amb el professor, un aspecte més de la quotidianitat que es pot treballar.

Carme Ribes i Llordés